

## HULP AAN ONDERDUIKERS

In een willekeurige andere gemeente werd nu eenvoudig een valse aanvraag door een schipper ingediend, die meestal een groot gezin vermeldde, om een zo groot mogelijk aantal kaarten te onttrekken, en deze aanvraag volgde dan de officiële weg . . . naar de laatste woonplaats, waar de aanvraag doodleuk kon worden geverifieerd, omdat alles prachtig klopte.<sup>1</sup>

Voor hoeveel onderduikers en illegale werkers op die wijze distributiebescheiden verworven werden, weten wij niet; het kunnen er enkele duizenden zijn geweest.

\*

Dat het bombardement op Kleykamp belangrijke baten heeft opgeleverd voor de positie van onderduikers en illegale werkers en in technisch opzicht de taak van de verzorgings- en falsificatiegroepen heeft vergemakkelijkt, lijdt geen twijfel. Is het juist wat *Het Grote Gebod* schrijft, nl. dat het bombardement 'eigenlijk een jaar te laat' kwam?<sup>2</sup> Let men alleen op de objectieve wenselijkheid van het bombardement, dan zijn wij geneigd te schrijven dat het niet één, maar twee-en-een-half jaar te laat kwam. De kern van de zaak was evenwel dat Londen pas eind '43 duidelijk op die wenselijkheid werd gewezen. Londen was op dit terrein volstrekt afhankelijk van de voorlichting uit bezet gebied – een voorlichting die jarenlang geremd was door het gebrekkig functioneren van de geheime verbindingen.

Dat hieruit voortgevloeid is dat de hulp aan onderduikers en illegale werkers door de illegaliteit in bezet gebied op eigen initiatief en uit eigen kracht georganiseerd moest worden, hebben wij in dit gehele hoofdstuk onderstreept, en dat moeten wij thans opnieuw gaan doen nu wij een aspect aan de orde gaan stellen dat wij tot dusver, behalve ten aanzien van de LO, niet behandelden: de financiële hulp die geboden werd aan allen die door het ingrijpen van de bezetter in nood waren komen te verkeren.

<sup>1</sup> *Aan de bronnen van het verzet. De strijd der gemeente Ommen tegen de Duitse overheersing 1940-1945 (1946 ?)*, p. 3 e. <sup>2</sup> Antoon Coolen in: *Het Grote Gebod*, dl. II, p. 354.